

3. Мета політики – сприяти інноваціям у приватному секторі з тим, щоби підвищувати конкурентоспроможність підприємств.

Отже, ідея об'єднання підприємств в кластери свідчить про придатність цієї організаційної форми для застосування в Україні. В Хмельницькій області з середини 1998 року успішно працює перший в Україні кластер – асоціація “Поділля”. Використовуючи досягнення та розробки колег, можна застосовувати аналогічні форми діяльності на території Галичини. Власне, застосування економічного кластеру, що об'єднав би підприємства центральної частини міста Львова, сприятиме залученню інвестицій в економіку міста, проведенню робіт з реставрації та збереження історико-архітектурної спадщини міста.

1. “Cluster and the New Economics of Competition”, *Harvard Business Review*, November-December 1998. 2. Портер М. Конкуренція. 1998.

УДК 658.567.1

Р.З. Берлінг

Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра економіки і менеджменту інвестицій та нерухомості

УКРАЇНА В СИСТЕМІ ЕКСПОРТУ ВІДХОДІВ

© Берлінг Р.З., 2001

Відходи, що нагромадились на території України, сьогодні наносять значний економічний та екологічний збиток. Одним із можливих варіантів мінімізації негативної дії відходів передбачається їх продаж за кордон, де вони можуть бути використані в виробничому циклі, а отримані кошти, скеровані на управління відходами на Україні.

Waste, which were accumulated on territory of Ukraine, on the given time they make a significant problem for those territories on which are stored putting them the significant economic and ecological loss. One of optional versions of minimization of negative action of a wastage supposes their sale abroad, where they can be utilised in a production cycle, and means, which will be received(obtained) to this to use on realization of the programs of management of a wastage on Ukraine.

На відміну від природи, яка функціонує безвідходно, наслідком діяльності людини є утворення відходів, які асимілюються до природного середовища десятки, а то й сотні років. При цьому місця складування їх займають значні території, створюючи екологічні та економічні проблеми. Згідно з [1] щорічно лише твердими промисловими відходами займається близько 55 тис. га земель ріллі і пасовищ. Загалом згідно з [2] відвали, терикони, шламонакопичувачі, звалища займають площу понад 160 тис. га. При цьому прогнозується, що обсяг самих відходів до 2025 року може зрости в 4–5 разів, а з ними і площі земельних ділянок, де вони будуть заскладовані. Заповнення ж місць викидів відходів буде вести до більш жорстких заходів контролю за станом довкілля, а покращання інформативності населення про шкідливість багатьох компонентів твердих забруднень збільшують витрати на видалення і захоронення відходів вдвічі- втричі з кожним наступним десятиріччям.

З метою максимального сповільнення процесу нагромадження відходів та одночасного зниження загрози забруднення навколишнього середовища необхідно їх максимально використовувати. Відходи, в яких багато хто бачить тільки сміття, помалу перетворюються в об'єкт підприємницької діяльності, оскільки містять певну кількість вторинних ресурсів. Підтвердженням цього є те, що деякі країни готові навіть купувати чужі відходи, що містять вторинну сировину для задоволення власного сировинного попиту. Аналізуючи ситуацію, неважко зробити висновок, що ці країни або вичерпали власні сировинні ресурси, або ж ці ресурси є важкодоступними і вимагають значно більших затрат на їх видобуток, ніж використання відходів. Тому стає зрозумілим, що саме вичерпування ресурсів щороку буде підвищувати увагу до відходів, і багато країн посилюватимуть свою політику щодо їх імпортування.

Розглядаючи Україну як потенційного експортера відходів, слід зазначити, що наша держава, маючи великі запаси відходів, які нагромаджувались протягом багатьох десятиліть [3] внаслідок екстенсивного ведення господарства, може вдало вирішувати проблеми з їх скорочення шляхом продажу іншим державам, у яких ці відходи могли б використовуватись в технологічному процесі. А повертаючись до статистики згідно з [2], загальна маса накопичених у поверхневих сховищах відходів перевищила 25 млрд. т. Попри це відзначається швидке їх збільшення у перерахунку на одного жителя України. Так, у 1980 році цей показник становив 240 т накопичених відходів, а в 1997 р. – вже більше 400 т.

Проте, аналізуючи надалі стан справ з експортом відходів, слід визнати, що сьогодні Україна практично не має напрацювань з цього питання. Єдиним моментом, який нагадує нам про можливість продавати відходи, є колонка “експорт відходів” у звітному зведенні статуправління, яка, на жаль, має нульовий показник, наслідком цього є і недостатній державний контроль. Тому вирішення проблеми, яке має кардинально змінити стан справ, полягає в наступному:

- затвердження державної програми з експорту відходів, яка б передбачала фінансове стимулювання для підприємств, що братимуть у ній участь і працюватимуть на території України;

- створення цільового фонду, що акумулював би кошти, які надходитимуть від продажу відходів, а також різного роду плати за них, зокрема виплати підприємств і організацій, що не переробляють відходи, які утворюються в результаті їх діяльності, а також за рахунок різного роду штрафів, ліцензій, квот тощо.

Завдяки впровадженню таких заходів Україна вирішила б такі проблеми:

- зменшення об'ємів відходів, що накопичилися;
- вивільнення земель, що зайняті відходами, для потреб народного господарства;
- створення підприємств з переробки відходів у цінну для народного господарства сировину за рахунок акумульованих у цільових фондах коштів;
- надання фінансової допомоги організаціям і підприємствам у вигляді дотацій і позик, що видавались би на пільгових умовах при проведенні заходів які забезпечували б надходження відходів на переробку (за рахунок коштів цільового фонду);
- отримання певної сировинної незалежності;
- збереження власних природних ресурсів на довший період експлуатації;
- економія коштів на розробку нових родовищ;

- додаткові надходження коштів у бюджет;
- створення нових робочих місць за рахунок налагодження виробництва на підприємствах з переробки відходів.

1. Губанова Е.Р. *Экономико-экологическая мотивация освоения техногенных месторождений: Сб. науч. статей.* – Одесса, 2000. – 306 с. 2. Ситник К.М. *Наше довкілля, побут і відходи: Сб. науч. статей.* – Одесса, 2000. – 306 с. 3. *Постанова Верховної Ради України ст.248 Про основні напрямки державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та збереження екологічної безпеки.*

УДК 330.322.2:336.71(470:571)

П.І. Віблій

Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра економіки, фінансів та обліку

АНАЛІЗ ПРАКТИКИ СТВОРЕННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВО-ПРОМИСЛОВИХ ГРУП В РОСІЇ

© Віблій П.І., 2001

Аналізується практика створення і функціонування фінансово-промислових груп (ФПГ) в Росії, описано існуючі моделі та механізми створення ФПГ. Розглянуто схеми участі комерційних банків у ФПГ та заходи їх державної підтримки.

The practice of creation and functioning of financial and industrial groups in Russia is analyzed, the existing models and mechanisms of creation FIG are described. The circuits of participation of commercial banks in FIG and measure of state support FIG are considered.

Чинне законодавство Росії виходить із розуміння фінансово-промислової групи (ФПГ) як ринкового прототипу старих виробничих і науково-виробничих об'єднань. Як відомо, раніше існувала головна організація (НДІ, КБ, завод), котрій адміністративно підпорядковувалися виробничі й обслуговуючі підприємства, які входили в об'єднання. У ФПГ ці підприємства пов'язані економічно: відношеннями власності. При цьому до виробничих підприємств додаються суто фінансові (кредитно-фінансові установи, інвестиційні інститути і страхові компанії).

“Фінансово-промислова група – сукупність юридичних осіб, що діють як основне і дочірні товариства, або цілком, або частково об'єднавши свої матеріальні і нематеріальні активи на основі договору про створення фінансово-промислової групи з метою технологічної або економічної інтеграції для реалізації інвестиційних або інших проектів і програм, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності і розширення ринків збуту товарів і послуг, підвищення ефективності виробництва, створення нових робочих місць” (ст. 2 Закону РФ про фінансово-промислові групи) [1]. Отже, російське законодавство виходить із двох основних форм організації ФПГ: холдингу і спільної участі. При цьому під останньою розуміється об'єднання капіталів.